

Från FUU till **Fortbildning**

Rapport över fortbildningskurser ordnade inom ramen för projektet
Pro Bioekonomi åren 2019–2023

Projektet Pro Bioekonomi 2.0 pågick 2020–2024. Målsättningen var att vidareutveckla naturbruksutbildningarna enligt de nya kraven som världens förändringar ställer. Projektet ordnade fortbildningar med aktuella teman. Nya studiemetoder och studieformer undersöktes och alternativa samarbeten kartlades.

Projektet finansierades av Stiftelsen Finlandssvenska Jordfonden samt Utbildningsstiftelsen Sydväst.

STIFTELSEN
FINLANDSSVENSKA
JORDFONDEN

Heidi Barman-Geust, Yrkeshögskolan Novia, Från FUI till Fortbildning. Rapport över fortbildningskurser ordnade inom ramen för projektet Pro Bioekonomi åren 2019–2023. Institutionen för bioekonomi.

Utgivare: Yrkeshögskolan Novia, Wolffskavägen 33, 65200 Vasa, Finland
© Yrkeshögskolan Novia och Heidi Barman-Geust

Novia Publikation och produktion, serie R: Rapporter 4 / 2024

ISSN: 1799-4179

ISBN: 978-952-7526-43-9 (Online)

CC BY 4.0

Innehåll

1. Introduktion.....	1
2. Bakgrund.....	1
2.1 Det startar med hållbar odling	1
2.2 Östersjövänlig mat.....	2
2.3 Market gardening – Biointensiv odling.....	2
2.4 Hela värdekedjan för naturfiber.....	3
3. Krävande planering av helt nya typer av kurser	3
4. Marknadsföring.....	4
5. Studerandeunderlag	4
5.1 Permakultur och regenerativt jordbruk	6
5.2 Diet for a green planet.....	6
5.3 Market gardening.....	7
5.4 Naturfiberkurser	8
6. Förverkligande.....	9
6.1 Antal avlagda studiepoäng.....	9
7. Kompetensresurser.....	10
7.1 Permakultur och regenerativt jordbruk	11
7.2 Diet for a green planet	12
7.3 Market gardening.....	12
7.4 Naturfiberkurser	12
8. Sammanfattning	13
Bilaga 1 Publikationer, synlighet i media och webb.....	14
Bilaga 2 Lista över fortbildningskurser.....	17

1. Introduktion

Under åren 2019–2023 ordnades flera fortbildningspaket vid Institutionen för bioekonomi. Planeringen och förverkligandet av fortbildningskurserna finansierades delvis via projektet Pro Bioekonomi. Projektet finansieras av Stiftelsen Finlandssvenska Jordfonden och Utbildningsstiftelsen Sydväst. I denna rapport beskrivs fortbildningskursernas bakgrund, planering, marknadsföring och förverkligande.

2. Bakgrund

2.1 Det startar med hållbar odling

Våren 2019 tog institutionen för bioekonomi vid Yrkeshögskolan Novia beslut att ordna ett fortbildningspaket på 30 studiepoäng med namnet Permakultur och regenerativt jordbruk – teori och praktik. Idén till temat kom från forsknings- och utvecklingsverksamheten, som noterat att det finns ett stort intresse för ett mer hållbart livsmedelssystem och att det finns intresse att lära sig mer om regenerativt jordbruk. Tidigare har det vid Yrkeshögskolan Novia drivits ett flertal utvecklingsprojekt kring närmät och mathantverk. [Projektet Kustens mat](#) fokuserade på hantverksmässig livsmedelsförädling, dvs. mathantverk. Mathantverksprodukter kräver att råvarorna skall vara inhemska (gärna lokala), ha ett känt ursprung och vara hållbart producerade. [Projektet Matregion Nyland](#) var ett treårigt projekt ägnat åt att lyfta och profilera Nyland som en gastronomisk region. Målsättningen var att bygga en identitet kring hållbar mat, lyfta fram rena lokala smaker och öka samarbetet, efterfrågan och utbudet av lokal mat. Inom projektet satsades särskilt på fyra råvaror, nämligen kulturspannmål, nypotatis, äpplen och naturbeteskött. Det gjordes bland annat GIS-kartor över de mest lämpliga platserna att odla dessa i Nyland. Genom dessa utvecklingsprojekt om ett hållbart livsmedelssystem blev det tydligt att det finns ett behov av utbildning inom hållbar odling och inom nätverken syntes det signaler om att intresset för särskilt permakultur och regenerativt jordbruk är stort i hela världen. Men utbudet på utbildning inom dessa ämnen var ännu knappt. Det ordnades visserligen certifieringskurser inom permakultur, men dessa kurser är praktiska korta intensivkurser.

Permakultur handlar om att använda naturen som modell för att designa ett system som både människor och djur mår bra av. Man utgår från ett systemtänk och planerar odling ifrån en plats specifika förutsättningar och tar i beaktande vilka resurser man har. Regenerativt jordbruk är ingen enskild åtgärd utan en

kombination av olika odlingsmetoder som tillsammans skapar en helhet. Det innebär bland annat att man rör jorden så lite som möjligt (plöjer minimalt), håller fälten gröna under så stor del av året som möjligt, har en så ordnad växtföljd som möjligt, minimerar användningen av växtskyddsmedel och maximerar biologisk mångfald. Kurser inom regenerativt jordbruk fanns inte alls i Finland. Då vi marknadsförde Novias fortbildningspaket och öppnade registreringen till kurserna, hade vi dock ingen aning om att de skulle väcka så stort intresse. Inom en kort tid hade 50 personer anmält sig och flera anmälde sig till kölistan.

2.2 Östersjövänlig mat

Det stora intresset för kurshelheten inom Permakultur och regenerativt jordbruk ledde till att man inom forsknings- och utvecklingsverksamheten även föreslog att en annan kurshelhet startas upp, nämligen Diet for a green planet. Idén kommer från Sverige, där Södertälje kommun, Södertälje Science Park, Kungliga tekniska högskolan, Stockholm Resilience Centre samt Stockholms universitet driver ett projekt vid namn Matlust Utvecklingsnod, finansierat av ERUF- Europeiska regionala utvecklingsfonden. Målsättningen med projektet är att utveckla en hållbar livsmedelsnäring i Stockholmsregionen och att etablera Södertälje som regional livsmedelsnod. Södertälje kommun har arbetat enligt Diet for a Green Planet-konceptet (tidigare Östersjövänlig mat) i de offentliga måltiderna sedan år 2010 och har för detta fått många utmärkelser, bland annat "Årets skolmatskommun". Diet for a Green Planets riktlinjer för hälsosamma matvanor baserar sig på Livsmedelverkets kostråd och bygger på de nordiska näringsrekommendationerna. Södertälje kommun har tagit ett politiskt beslut att använda maten som verktyg i miljöarbetet och följer Diet for a Green Planet kostpolicy i alla sina offentliga måltider. Konceptet som man påbörjat inom Södertälje kommun utvecklades vidare inom projektet Matlust Utvecklingsnod. Bland annat genom att starta upp Diet for a Green Planet kurser på svenska som riktar sig till yrkesverksamma i storkök i offentlig eller privat regi. Genom forsknings- och utvecklingssamarbete mellan Yrkeshögskolan Novia och projektet Matlust föreslogs att kursen skulle utvecklas vidare så att Novia skulle ordna kursen online på engelska, och på så sätt kunde man sprida konceptet till de nordiska och baltiska länderna.

2.3 Market gardening – Biointensiv odling

Kursen Market gardening är en spinoff från kurserna i Permakultur och regenerativt jordbruk. Inom det fortbildningspaketet togs det grundläggande

kring Market gardening upp, men det fanns flera studerande som var intresserade av att fördjupa sig inom ämnet. Market gardening är rätt nytt i Finland, medan det i Sverige redan funnits en tid. Market gardening har inget namn på svenska, men kallas ibland för biintensiv odling. Metoden kännetecknas av att man odlar en stor diversitet av grödor effektivt med jordhälsan i fokus. Det handlar om att optimera sin odlingsyta så att odlingen kräver så lite arbetstid som möjligt, men ändå ger skörd från tidig vår till sen höst. Odlingen är i liten skala och de flesta idkardirektförsäljning till konsumenterna, till exempel genom ett system med grönsakskassar eller försäljning på REKO. Eftersom det fanns intresse för att fördjupa sig inom [Market gardening](#), beslöt Novia att ordna kurser om ämnet som en självständig helhet, en introduktionskurs och en fördjupningskurs.

2.4 Hela värdekedjan för naturfiber

Idén om [fortbildningskurser om naturfiber](#) kom från [projektet Lantbruk 2.0](#). Projektet lyfte fram hållbara lantbruksnäringar, cirkulär ekonomi och klimatåtgärder. Naturfiber kan ersätta plast och användningsområden är bland annat som odlingsunderlag, byggnadsmaterial och förpackningsmaterial. Naturfiber kan integreras i växtföljden så att de stöder växters om odlas som livsmedel, eller produceras på sämre odlingsmarker eller naturbeten med betande får. Naturfiber som kan produceras i Finland är bland annat spånadslin, fiberhampa, nässla och fårull. Våtmarksväxter som kavedun, vass och säv kan odlas på torvmarker där grundvattennivån höjts på nytt. Novia såg möjligheten i denna utveckling, både för jordbruksproduktionen men också för hela värdekedjan med förädling och försäljning. Det är möjligt att utveckla något som gynnar producenterna, klimatet och självförsörjningen.

3. Krävande planering av helt nya typer av kurser

Fortbildningen vid Institutionen för bioekonomi ordnas som kurspaket av varierande storlek, de flesta på större helheter på 15 sp eller 30 sp. Ett kurspaket består av kurser på 5 sp. Det är möjligt för studerande att avlägga en enskild kurs, men kurserna inom ett paket bygger ofta på varandra och det rekommenderas därför att en studerande avlägger alla kurser i ordningsföljd. Men förkunskaper kan man dock hoppa på en enskild kurs då man vill. Kurshelheterna är uppbyggda som stöd för kontinuerligt lärande, men kan även räknas till godo inom Novias examensgivande studier inom naturbruk.

Planeringen har gjorts av FUI-personal vid institutionen. I flera av kurspaketen har även utomstående experter kontaktats och deltagit i planeringsarbetet. Eftersom det handlar om helt nya kurser och ämnen som ännu inte finns som kurser i Finland, så har planeringen varit tidskrävande. Det har krävts att man sätter sig in i ett nytt ämnesområde och tillsammans med experter format målsättningar och innehåll. Eftersom kurserna främst riktade sig till vuxna i arbetslivet krävdes också en planering över hur och när kurserna kan förverkligas så att största möjliga antalet personer kan delta. Då de första kurserna planerades var distansstudier ännu inte så vanliga, så att planera hela kurshelheter som endast skulle gå på distans var utmanande både gällande tekniken och pedagogiken. Med facit i hand är det tur att vi redan år 2019 planerade för distansstudier, eftersom pandemin skulle bryta ut ungefär ett halvår efter att den första kursen startade. Då övergick alla studier till distansstudier och både tekniken och pedagogiken utvecklades i snabb takt.

4. Marknadsföring

Fortbildningskurserna har marknadsförts främst via sociala medier, men det har även skickats ut information om kurserna via e-post via institutionens nätverk, till alumner och personer som deltagit tidigare i Novias projekt och evenemang. Marknadsföringen på sociala medier har gjorts aktivt genom att till exempel via privat meddelande kontakta nyckelpersoner som uppmanats att hjälpa till med att sprida informationen i sina kanaler på sociala medier. Detta sätt hade en stor inverkan på marknadsföringen och kurserna fick stor synlighet.

5. Studerandeunderlag

Fortbildningskurserna har lockat många studerande (tabell 1). Kurserna i permakultur och regenerativt jordbruk har lockat det största antalet deltagare. Den första gången fortbildningspaketet ordnades år 2019–2021 anmälde sig 50 studerande (flera sattes på reservlista) i medeltal hade dessa kurser 45 studerande. Alla studerande deltog alltså inte i alla kurser. Den andra gången samma fortbildningspaket ordnades (år 2021–2023) var deltagarantalet lägre, med 27 anmälda studerande. Medeltalet för deltagare i dessa kurser var 21.

Då Diet for a green planet ordnades första gången år 2021–2022 anmälde sig 16 studerande. Medeltalet för kursdeltagare var 15. Den andra gången, år 2022–2023 anmälde sig 10 studerande och medeltalet för kursdeltagare var även 10. Kurserna i Market gardening som ordnades år 2021–2022 lockade 14 studerande

(grundkurs) och 17 studerande (fördjupningskurs). Till fortbildningspaketet i naturfiber anmälde sig 9 studerande.

Kurs	År	SP	Antal stud.
Permakultur och regenerativt jordbruk 2019–2021			
Introduktion till permakultur och regenerativt jordbruk	2019	5	50
Områdesanalys och -planering, resurser och deras flöden	2020	5	47
Praktiska tillämpningar av permakultur och regenerativt jordbruk	2020	5	45
Förädling, förvaring och försäljning av råvaror	2020	5	44
Mångformigt företagande i lokala livsmedelssystem	2021	5	42
Individuellt utvecklingsarbete	2021	5	39
Permakultur och regenerativt jordbruk 2021–2023			
Introduktion till permakultur och regenerativt jordbruk	2021	5	27
Områdesanalys och -planering, resurser och deras flöden	2022	5	25
Praktiska tillämpningar av permakultur och regenerativt jordbruk	2022	5	20
Förädling, förvaring och försäljning av råvaror	2022	5	19
Mångformigt företagande i lokala livsmedelssystem	2023	5	18
Individuellt utvecklingsarbete	2023	5	17
Diet for a green planet 2021-2022			
Understanding Sustainability in the Food System	2021	5	16
Interventions to Promote Healthy and Sustainable Food	2021	5	12
Project Development	2022	5	16
Diet for a green planet 2022-2023			
Understanding Sustainability in the Food System	2022	5	10
Interventions to Promote Healthy and Sustainable Food	2023	5	10
Project Development	2023	5	9
Market gardening 2021–2022			
Introduktion till Market gardening	2021	2	14
Market gardening, fördjupning	2022	5	17
Naturfiber 2022–2023			
Produktion av naturfiber	2022	5	9
Förädling av naturfiber	2023	5	9
Marknadsföring och försäljning av naturfiber	2023	5	6

Tabell 1. Antalet anmälda studerande till fortbildningskurser

5.1 Permakultur och regenerativt jordbruk

Permakultur och regenerativt jordbruk lockade totalt 77 personer. Deltagarna kom från hela Svenskfinland: Egentliga Finland (12), Nyland (29), Åland (10) och Österbotten (24). Fortbildningen lockade även studerande från Birkaland (1) och Sverige (1). Deltagarna var i olika åldrar, från 22 år till 71 år. Medelåldern var 43 år. Av de studerande var 21 % män och 79 % kvinnor.

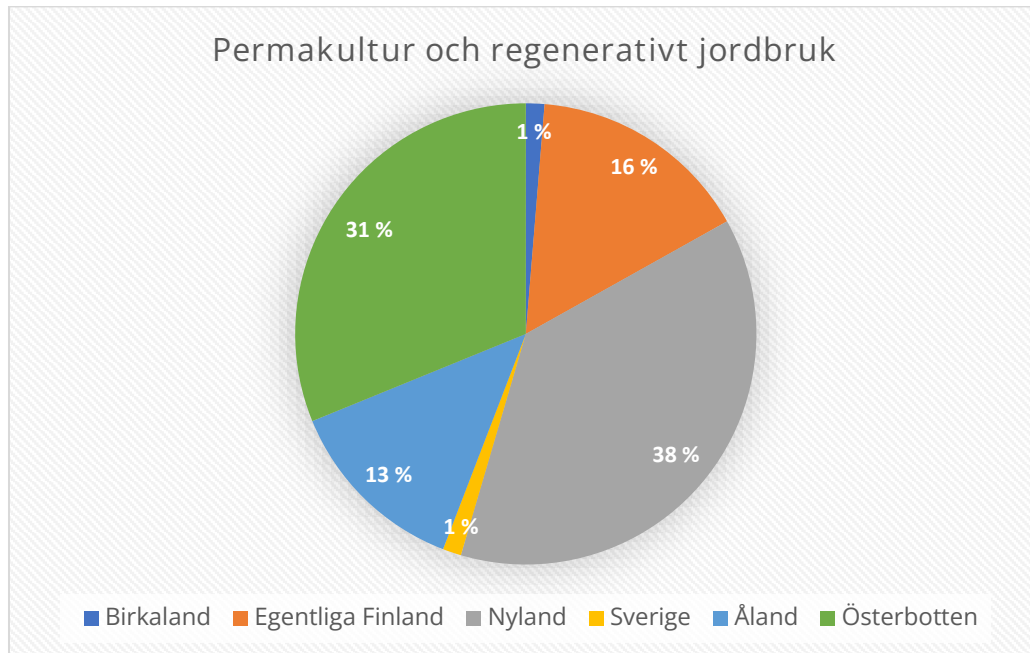

Diagram 1. Geografisk fördelning av deltagarna i Permakultur och regenerativt jordbruk

5.2 Diet for a green planet

Diet for a green planet lockade totalt 26 studerande. Av dessa var endast tre personer bosatta i Finland. De övriga deltagarna kom från Estland (3), Italien (2), Kanada (1), Litauen (1), Polen (3), Schweiz (1), Senegal (1), Sverige (5), Sydafrika (2), Uganda (3) och Ukraina (1). Medelåldern för deltagarna var 38 år. Den yngsta som deltog var 17 år och den äldsta 60 år. Av deltagarna var 35 % män och 65 % kvinnor.

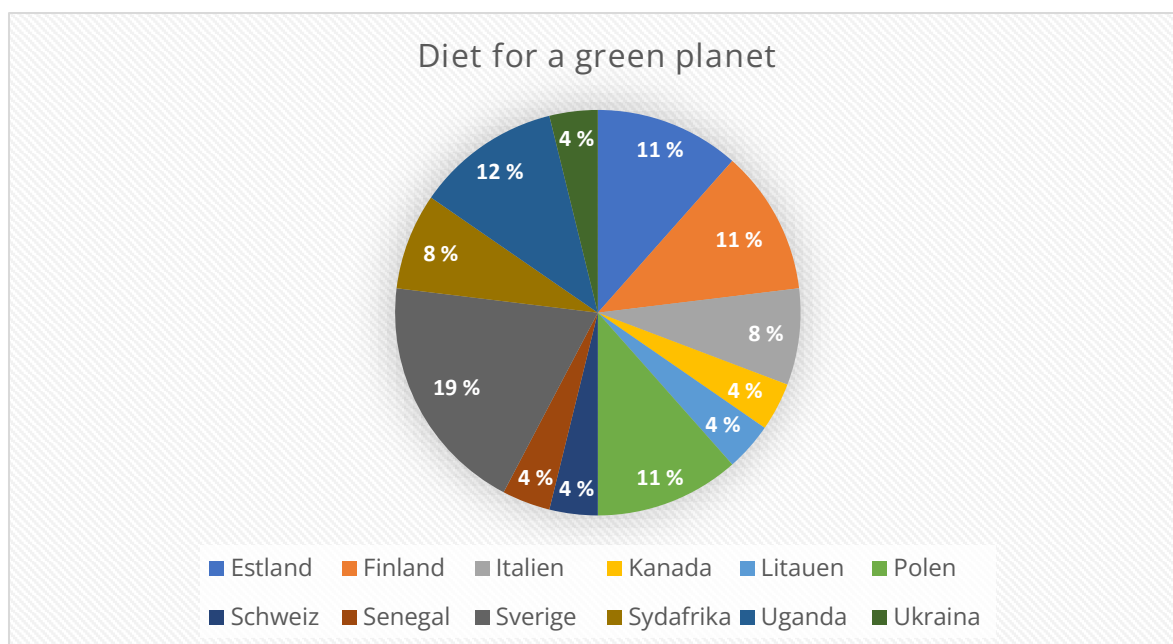

Diagram 2. Geografisk fördelning av deltagarna i Diet for a green planet

5.3 Market gardening

Kurserna i Market gardening lockade 14 deltagare till grundkursen och 17 deltagare till fortsättningskursen. Totalt alltså 31 deltagare, men i praktiken 25 enskilda studerande. Vissa gick alltså både grundkursen och fortsättningskursen. Av deltagarna i Market gardening kurserna, har 10 personer även gått kurserna i Permakultur och regenerativt jordbruk. I kurserna deltog personer från Egentliga Finland (2), Nyland (7), Åland (5) och Österbotten (10). Även en person från Sverige deltog i kurserna. Medelåldern för deltagarna var 48 år. Den yngsta deltagaren var 27 år och den äldsta 67 år. Deltagarna var främst kvinnor, endast en man deltog.

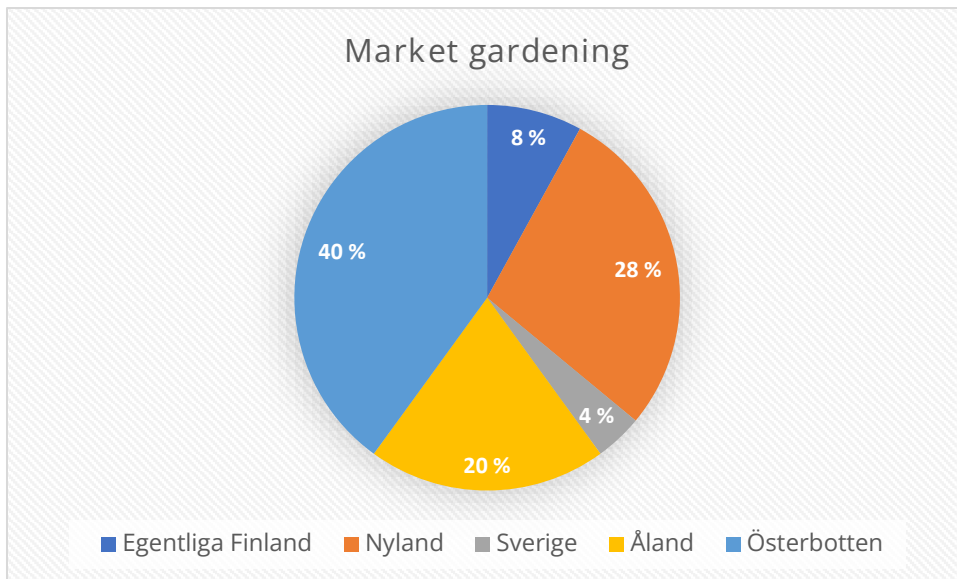

Diagram 3. Geografisk fördelning av deltagarna i Market gardening

5.4 Naturfiberkurser

Kurserna i naturfiber lockade 9 studerande. Deltagarna kom från Nyland (5) och Österbotten (3). Kurserna hade även en deltagare från Sverige. Av deltagarna var 22 % män och 78 % kvinnor. Medelåldern för deltagarna var 44 år, den yngsta var 24 år och den äldsta 54 år.

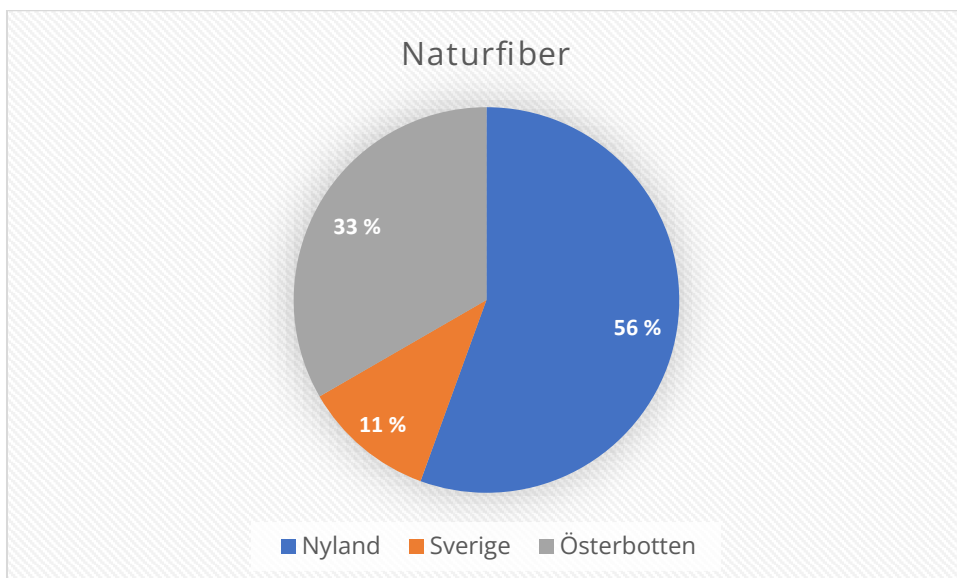

Diagram 4. Geografisk fördelning av deltagarna i Naturfiberkurserna

6. Förverkligande

Samtliga fortbildningskurser har förverkligats online och med en långsammare studietakt än normalt. Det har alltså varit möjligt för deltagare att genomföra studierna på distans och vid sidan av ett heltidsarbete eller andra studier. Studieplattformen Moodle har använts och varje enskild kurs har haft sin egen kurssida. Kurserna har i Moodle delats in enligt vecka och varje vecka har de studerande fått ta del av 1–3 föreläsningar, samt fått självständiga uppgifter eller gruppuppgifter att göra. Föreläsningarna har spelats in på förhand, så att den studerande själv kan välja när hen under vecka tittar på den. För alla deltagare skall ha samma studietakt, har innehållet portionerats ut veckovis. Varje måndag öppnas veckans studiematerial; både föreläsningar och uppgifter. Deltagarna har uppmanats att titta på föreläsningarna och göra uppgifterna inom veckan, för att inte riskera att skjuta upp saker och bli överhopade med uppgifter i slutet av veckan. Eftersom alla deltagare har samma studietakt har de även på Moodle haft möjligheten att diskutera veckans tema med de andra deltagarna, i en del av kurserna har detta varit obligatoriskt att göra. För att svetsa samman deltagarna till ett nätverk och för att även kunna diskutera aktuella teman har det ordnats så kallade närstudieträffar en gång i månaden. Dessa träffar har även hållits på distans, via Webex eller Teams, men på så sätt att alla deltar samtidigt. Träffarna har haft olika teman och upplägg. Ibland är det träffar med föreläsarna för att diskutera teman som kursen har just kring den tiden, så att deltagarna får handledning. Ibland har det varit inbjudna föreläsare som hållit presentationer kring ett aktuellt tema. Eftersom fortbildningskurserna använt sig av Co-creation eller samskapande som pedagogisk metod, har studerande engagerats i närstudieträffarna till exempel genom att hålla presentationer, föreslå teman, bjuda in föreläsare och leda diskussioner. I vissa av kurserna har även studiebesök ingått. Till exempel inom kurshelheten Permakultur och regenerativt jordbruk ordnade studerande själva studiebesök regionvis. Därtill träffades alla deltagare en gång per år för att ha en praktisk workshop på plats och för att göra studiebesök tillsammans. Första fysiska träffen ordnades i Nyland och den andra i Österbotten.

De flesta av kurshelheterna innehöll en del där studerande skulle skriva ett eget utvecklingsarbete. En del av utvecklingsarbetena gjorda inom Permakultur och regenerativt jordbruk finns utställda i en [Storymap](#), som alla kan ta del av.

6.1 Antal avlagda studiepoäng

Alla fortbildningskurser genererade tillsammans 1762 studiepoäng. Flest studiepoäng avlades under åren 2020 och 2021.

År	Antal studiepoäng
2019	205
2020	510
2021	512
2022	355
2023	180
	1762

Tabell 2. Antal studiepoäng från fortbildningskurserna under år 2019–2023

Av de olika kurshelheterna var det studierna i Permakultur och regenerativt jordbruk som generade flest antal studiepoäng (1445 sp, dvs 82 %). Dessa kurser hade också högst deltagarantal.

Fortbildningshelhet	Antal studiepoäng
Permakultur och regenerativt jordbruk	1445
Diet for a green planet	195
Market gardening	62
Naturfiber	60
Totalt	1762

Tabell 3. Antal studiepoäng per fortbildningshelhet

Inom helheten Permakultur och regenerativt jordbruk 2019–2021 avlade i medeltal 76 % av de anmälda studerande även studiepoäng. Inom följande förverkligande under åren 2021–2023 var prestationen något lägre, 67 % av de anmälda studerande avlade studiepoäng. Inom helheten Diet for a green planet avlade 54 % av studerande studiepoäng under det första förverkligandet åren 2021–2022, medan 51 % av de anmälda studerande avlade studiepoäng under det andra förverkligandet åren 2022–2023. Inom Market gardening avlade 63 % av de anmälda studerande studiepoäng och motsvarande för naturfiberkurserna var 50 %.

7. Kompetensresurser

Kurshelheterna planerades av personal vid Novia, men i samarbete med utomstående experter. Eftersom kursernas teman var nya och kursinnehållet brett, anlätades förutom intern personal även föreläsare och experter till

förverkligandet av kursinnehållet. Nedan följer information om var och en av de olika kurshelheterna.

7.1 Permakultur och regenerativt jordbruk

Kurshelheten i Permakultur och regenerativt jordbruk planerades internt i Novia av Marianne Fred och Heidi Barman-Geust. Heidi Barman-Geust utsågs till kurskoordinator och kursansvarig. Då kursstrukturen var planerad och det var dags att planera innehållet i kurserna, kontaktades Ylva Arvidsson och Jonas Ringqvist. Arvidsson är pedagog, föreläsare och författare. Hon har PDC och Diploma i permakultur, vilket krävs av dem som ska undervisa i permakultur. Hon har även skrivit boken *Permakultur - Framtiden i din trädgård*, som användes som kurslitteratur vid Novias kurser. Ringqvist är odlare, föreläsare och författare. Även han har PDC i permakultur och har skrivit böckerna *Odl till försäljning 1-2*. Ringqvist har förutom kompetens i permakultur, även kompetens i Market gardening och regenerativt jordbruk.

Från Novia deltog följande personer som föreläsare:

- Heidi Barman-Geust (alternativa matnätverk, livsmedelskunskap och -lagstiftning)
- Romi Rancken (GIS)
- Annemari Andrésen (företagsekonomi, Loopa)
- Marianne Fred (Hållbara livsmedelssystem)

Till kurserna anlätades följande utomstående föreläsare:

- Ylva Arvidsson, Borrabo gård (permakultur)
- Jonas Ringqvist, Bossgårdens grönsaker (regenerativa odlingsmetoder, market gardening)
- Patricia Wiklund, Invenire (Holistic Management, betesdrift och rotationsbete)
- Philipp Weiss, Puttmyra Skogsträdgård (Agroforestry/skogsträdgård)
- Kjell Sjellin, Vattholma (Agroforestry/alléodling)
- Anita Storm, Finlands svenska marthaförbund (vilda växter, livsmedelsförädling)
- Erkki Pöytäniemi, Iso-Orvokkiniitty (svampodling, biodling)
- Maria Österåker, Finlands svenska marthaförbund (självhushållning, social och ekonomisk permakultur)
- Margot Wikström, Mathantverk i Finland rf- Suomen Artesaaniruoka ry (livsmedelsförädling, mathantverk)
- Annika Michelsson, HAMK (kulturarter och -sorter)

- Jannie Vestergaard, Smaka på Skåne (terroir, branding)
- Ylva Lundgqvist Fridh, Mikrofonden (lokalekonomi, delningsekonomi)

7.2 Diet for a green planet

Kurshelheten Diet for a green planet har tidigare förverkligats på svenska i Sverige. Kurserna togs fram inom projektet Matlust Utvecklingsnod i samarbete med Beras International. Novia ordnade därefter kurserna för första gången på engelska, med en global målgrupp i tanke. Kursinnehållet och förverkligandet fick därför planeras om till en del. I planeringen deltog från Novia Marianne Fred och Lars Fridefors. Lars Fridefors fungerade som kursansvarig, medan Hans von Essen var kurskoordinator. I planeringsarbetet deltog även Hans von Essen och Malin Håkansson.

Till kurserna anlätades följande föreläsare:

- Hans von Essen, Beras International
- Malin Håkansson, Kungliga tekniska högskolan, Stockholm.

7.3 Market gardening

Kurserna i Market gardening planerades av Ulrika Dahlberg från Novia samt av Jonas Ringqvist som även var aktiv i kurshelheten Permakultur och regenerativt jordbruk. Ulrika Dahlberg fungerade som kurskoordinator medan Lars Fridefors var kursansvarig. Som kurslitteratur användes boken Odlas till försäljning del 1: att försörja sig på småskalig grönsaksodling skriven av Jonas Ringqvist.

Till kurserna anlätades följande utomstående föreläsare:

- Jonas Ringqvist, Bossgårdens grönsaker
- Johanna Björklund, Örebro universitet
- Susann Rännäri, Luomuliitto
- Joshua Finch, Lillklobb market garden

7.4 Naturfiberkurser

Naturfiberkurserna planerades av Ulrika Dahlberg (kurskoordinator) och Lars Fridefors (kursansvarig) från Novia.

Från Novia deltog följande personer som föreläsare:

- Otto Långvik, Novia (fiberegenskaper)
- Ida Britta Petrelius, Novia (cirkulär design)

Till kurserna anlätades följande utomstående föreläsare:

- Stefan Ewert, universitetet i Greifswald (naturfiber)
- Kaie Ahlskog, ProAgria (ull)
- Kristiina Lång, LUKE (våtmarksodling)
- Patricia Wiklund, Invenire (bladvass)
- Örjan Berglund, SLU (humle, odlade torvmarker)
- Samica Sadik, Helsingfors universitet (nässla)
- Leena Pesu, Linen Stories (spånadslin)
- Christoph Berens, Global Wool GmbH (ull)
- Aapo Korkeaoja (hampa)
- Maria Ehrnström-Fuentes, Hanken/Fibershed Finland (hållbara kläder)
- Amanda Leigh-Smith (marknadsföring och export av nässla)

8. Sammanfattning

Yrkeshögskolan Novia valde att göra en satsning på fortbildningskurser med det gemensamma temat hållbarhet. Kurserna var rätt i tiden och lockade ett rätt så stort antal studerande. Alla kurser som planerades blev av och studerande var även flitiga då det gällde att avlägga studiepoäng, så satsningen kan anses vara lyckad. Kurserna har lett till att Novias nätverk har utökats, både med tanke på studerande och föreläsare. Eftersom studerande redan var i arbetslivet och arbetar på olika jordbruksgårdar, organisationer, föreningar och universitet har kontaktytan breddats. Dessa nya kontakter har redan genererat nya projekt och nya idéer för kurser. Planeringen av kurserna och förverkligandet av kurshelheter helt på distans har dessutom ökat personalens kunskap om både teknik och nätpedagogik.

Bilaga 1 Publikationer, synlighet i media och webb

Publikationer

Barman-Geust, Heidi (4.6.2020) Kursen permakultur och regenerativt jordbruk lockar deltagare från hela Svenskfinland. Novialia.

<https://novialia.novia.fi/kolumner/svangrum-e/kursen-permakultur-och-regenerativt-jordbruk-lockar-deltagare-fran-hela-svenskfinland->

Fred, Marianne & Barman-Geust, Heidi (2020) Kan systemtänk och design vara nyckeln till hållbarhet? Vasabladet.

<https://www.vasabladet.fi/Artikel/Visa/381124>

Fred, Marianne & Barman-Geust, Heidi (2021) Tänk som en permakulturst! Västra Nyland.

<https://novialia.novia.fi/kolumner/vastra-nyland/tank-som-en-permakulturst>

Barman-Geust, Heidi & Fred, Marianne (2021) Gemensamt intresse bär långt. Svängrum-E.

<https://svangrum.sofuk.fi/2021/46-juni/274-gemensamt-intresse-bar-langt>

Dahlberg, Ulrika & Grankull, Camilla (2021) Odlå grönsaker och påverka din omgivning. Västra Nyland.

<https://www.vastranyland.fi/2021-08-24/odla-gronsaker-och-paverka-din-omgivning/>

Dahlberg, Ulrika (2022) Ny kurshelhet blickar framåt med traditionella naturfiber. Svängrum-E.

<https://svangrum.sofuk.fi/55-2022/maj/344-ny-kurshelhet-blickar-framat-med-traditionella-naturfibrer>

Dahlberg, Ulrika (2022) Renässans för inhemsk fårull. Novialia.

<https://novialia.novia.fi/bloggar/bioekonomi/renassans-for-inhemsk-farull>

Dahlberg, Ulrika (2022) Silkeslena kläder av brännässla? Intresset för miljövänliga textilier ökar. Novialia.

<https://novialia.novia.fi/bloggar/bioekonomi/silkeslena-klader-av-brannassla-intresset-for-miljovanliga-textilier-okar>

Dahlberg, Ulrika (2022) Våtmarksodling: klimatfordelar och naturfiber. Novialia.

<https://novialia.novia.fi/bloggar/bioekonomi/vatmarksodling-klimatfordelar-och-naturfiber>

Dahlberg, Ulrika (2023) Spånadslin och fiberhampa: sidoströmmar är en viktig inkomstkälla. Novialia. <https://novialia.novia.fi/bloggar/bioekonomi/spanadslin-och-fiberhampa-sidoströmmar-ar-en-viktig-inkomstkälla>

Lång, Caroline (2022) Vill du bli förändringsledare för hållbar mat? Svängrum-E. <https://svangrum.sofuk.fi/2021/44-april/259-vill-du-bli-forandningsledare-for-hallbar-mat^>

Synlighet i media

”Skärgården är perfekt att experimentera i” -- de testar permakultur på Wattkast, Åb0 underrättelser, 14.3.2020

<https://www.abounderrattelser.fi/artikel/skargarden-ar-perfekt-att-experimentera-i-de-testar-permakultur-pa-wattkast/>

Småskalig grönsaksodling växande rörelse i Skandinavien. Landsbygdens folk, 6.6.2020.

<https://www.landsbygdensfolk.fi/nyheter/smaskalig-groensaksodling-vaexande-roerelse-i-skandinavien>

Novia startar kursmodul om naturfiber, Landsbygdens folk, 4.10.2022

<https://www.landsbygdensfolk.fi/nyheter/novia-startar-kursmodul-om-naturfiber>

Mångsidig grönsaksodling med Market Gardening-modellen, Landsbygdens folk

<https://www.landsbygdensfolk.fi/nyheter/mangsidig-groensaksodling-med-market-gardening-modellen>

Fårull kan bli gödsel och växter kan ersätta plasten i bilen – naturfiber kan användas på många sätt. YLE, 2.11.2022.

<https://yle.fi/a/7-10022300>

Synlighet på webben

Studerandes blogg om Permakultur

<https://novialia.novia.fi/bloggar/permakultur>

Utvecklingsprojekt leder till ny fortbildning i permakultur (2019)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/utvecklingsprojekt-leder-till-ny-fortbildning-i-permakultur->

Inspirerande virtuellt seminarium om permakultur och regenerativt jordbruk (2020)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/inspirerande-virtuellt-seminarium-om-permakultur-och-regenerativt-jordbruk->

Kursdeltagare bloggar om vårens studieprojekt (2020)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/kursdeltagare-bloggar-om-varens-studieprojekt>

Virtuell utställning med utvecklingsarbeten om permakultur (2021)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/virtuell-utstallning-med-utvecklingsarbeten-om-permakultur->

Join our webinar about the International Course – Diet for a Green Planet (2021)

<https://www.novia.fi/nyheter/nyhet/join-our-webinar-about-the-international-course-diet-for-a-green-planet>

Permakultur och regenerativt jordbruk- teori och praktik (2022)

<https://permakulttuuri.fi/tapahtumat/permakultur-och-regenerativt-jordbruk-teori-och-praktik-30-sp-2/>

Ny kurshelhet om naturfiber (2022)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/ny-kurshelhet-om-naturfiber>

Diet for a green planet – Project presentations (2022)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/diet-for-a-green-planet-project-presentations->

Är naturfiber det nya hållbara alternativet? (2022)

<https://www.novia.fi/nyheter/forskningsnytt/ar-naturfiber-det-nya-hallbara-alternativet->

Marknadsföring och försäljning av naturfiber, 5 sp (2023)

<https://www.novia.fi/nyheter/nyhet/marknadsforing-och-forsaljning-av-naturfiber-5-sp->

Bilaga 2 Lista över fortbildningskurser

Permakultur och regenerativt jordbruk, 30 sp, 2019–2021

- Introduktion till permakultur och regenerativt jordbruk 1.10.2019-31.12.2019
- Områdesanalys och -planering, resurser och deras flöden, 1.1.2020-31.3.2020
- Praktiska tillämpningar av permakultur och regenerativt jordbruk, 1.4.2020-30.6.2020
- Förädling, förvaring och försäljning av råvaror, 1.8.2020-31.10.2020
- Mångformigt företagande i lokala livsmedelssystem, 1.11.2020-31.1.2021
- Individuellt utvecklingsarbete – egen plan för permakultur och regenerativt jordbruk, 1.2.2021-30.4.2021

Permakultur och regenerativt jordbruk, 30 sp, 2021–2023

- Introduktion till permakultur och regenerativt jordbruk 1.10.2021-31.12.2021
- Områdesanalys och -planering, resurser och deras flöden, 1.1.2022-31.3.2022
- Praktiska tillämpningar av permakultur och regenerativt jordbruk, 1.4.2022-30.6.2022
- Förädling, förvaring och försäljning av råvaror, 1.8.2022-31.10.2022
- Mångformigt företagande i lokala livsmedelssystem, 1.11.2022-31.1.2023
- Individuellt utvecklingsarbete – egen plan för permakultur och regenerativt jordbruk, 1.2.2023-30.4.2023

Diet for a Green Planet, 15 sp, 2021-2022

- Understanding Sustainability in the Food System 3.5.2021-30.9.2021
- Interventions to Promote Healthy and Sustainable Food 1.9.2021-31.12.2021.
- Project Development 3.1.2022-29.4.2022

Diet for a Green Planet, 15 sp, 2022-2023

- Understanding Sustainability in the Food System 25.8.2022-31.12.2022

- Interventions to Promote Healthy and Sustainable Food 15.12.2022-31.3.2023.
- Project Development 23.3.2023-31.7.2023

Market gardening, 7 sp, 2021-2022

- Introduktion till Market gardening 4.10.2021-5.11.2021
- Market gardening, fördjupning, 15.11.2021-4.3.2022

Naturfiber, 15 sp, 2022-2023

- Produktion av naturfiber, 6.10.2022-31.12.2022
- Förädling av naturfiber, 30.1.2023-31.7.2023
- Marknadsföring och försäljning av naturfiber, 9.10-31.12.2023